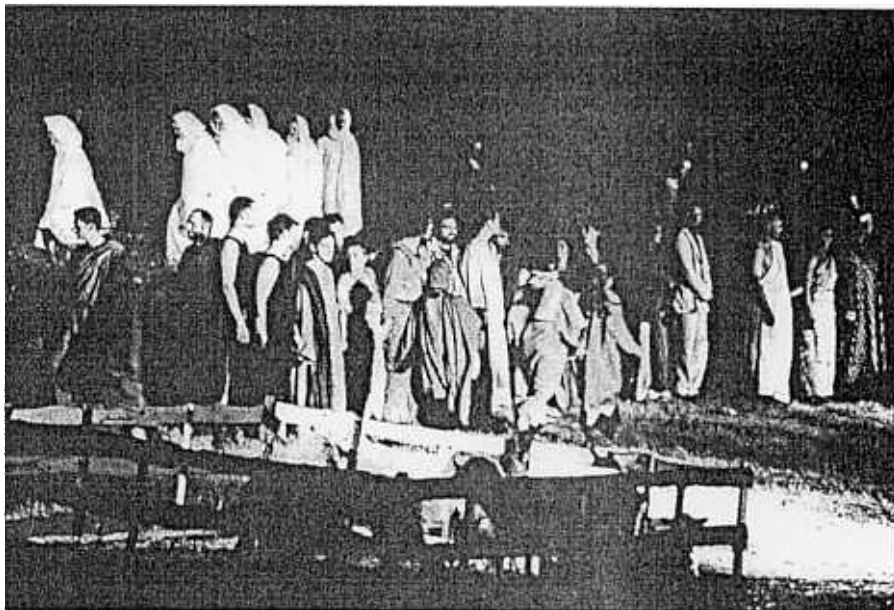

Az ismeretlen Bató László

Egy német filmarchívumból előkerült a budaörsi passió 1934-es jeruzsálemi bevonulási jelenete. Végre néhány perc élő valóság a hajdani nagyszerű játérendből, egy kis töredék megkerült abból a cselekménysorból, melyről eddig csak a fennmaradt fényképek beszéltek. Ugyanilyen töredékesen ismerjük a színész Bató László életútját. Visszaemlékezések nyomán tudjuk, hogy a kereskedelmi középiskolába járó Bató Lászlót apja, Bató Géza egy vendéglői nagyteremben előadott passióban már a kőhegyi játékok előtt szerepeltette, tizenöt éves korában került Budaörsre, amikor apját Vértesacsáról az iskolából elbocsátották.

Gyermekkorában részt vett a cserkész-életben, kerékpározott, Géza bátyjával vitorlázó repülés is foglalkoztatta, sok időt szentelt a különböző sportágaknak. Mégis: 18 éves korában lépett műkedvelőként színpadra, s ez határozta meg egész életét. A budaörsi Passió Krisztus alakjának megformálása döntő jelentőségű volt egész pályáján. Először még azt is el kellett titkolnia, hogy Budaörsön főszerepet játszik, színművészeti akadémistának ez ugyanis tilos volt.

Galamb György színművész visszaemlékezése szerint el lassan mégis ismertté vált. Bató László HÉV-vel járt a főiskolára és egyszer elkésett. Tanára, a híres Kis Ferenc, az akadémia igazgatója hívatta. „Bató, maga már megint késelt”, „Igazgató Úr, tetszik tudni, HÉV-vel járok Budaörsről”. Hát, mit csináljak Magával, megbüntessem? (A hallgatók a késésekért egy-egy statisztálás 1-2 pengőjét fizették be az Egressy-segélyalapba.) „Hát Maga a budaörsi Krisztus, ha én most Magát megbüntetem, az Őris-ten nekem nem bocsátja meg. Menjén, aztán máskor ne késessen!” Mire Bató László főiskolai tanulmányait befejezte, lassan a kőhegyi játékok első nagyszerű sorozata is befejeződött. 1939-ben játszotta a falu 200 lakója itt utoljára az Úr megfeszítettését az Allerseeltal-ban, a Halottak napja völgyében. Így hívták a Kőhegyi mencedeszerű mélyedését. 1941 áprilisában még felelevenítették a Passiót három alkalommal a Magyar Művelődés Házában a Tisza Kálmán téren. Bató László ekkor már a Belvárosi színház színésze. 1941 márciusától Rév István Nemzeti Bábszínház együtteséhez szegődik. A hajdani Podmaniczky utcai színházban 100 elő-

adásban jelenítette meg bábjaival Tol-di Miklós alakját.

Szerepelt Szegeden a Szabadtéri Játékok előadásain is, 1943-tól a Szegedi Városi színház tagja. A háború során többször a frontra vitték, időnként a színház kérésére felmentették. Az 1944-es frontszolgálat során a pripjati mocsarak vidékéről hazaszökött, ekkor felesége bujtatta. Családjukat további tragédia érte, édesapját, Bató Gézát 1944 tavaszán a Gestapo letartóztatta, csak Ébner György bíró kérésére az esztergomi egyházi főhatóság támogatásával szabadult. Bató Gézának azonban el kellett hagynia Budaörsöt.

A nagy színházi reményekkel induló színész előbb a Kis Színháznál, majd bábszínházaknál játszik, 1951-től az Állami Bábszínháznál, 1955-től a győri színház bábrészlegénél, majd 1958-tól 1972-ig újra az Állami Bábszínházban. Élete utolsó 10 évében az a tragédia is érte, hogy látása egyre rosszabb lett, végül megvakult. Ekkor barátja, Kemény Henrik, a kitűnő bábművész tartotta benne a lelket. Bató László 1982. november 25-én hunyt el. Sírjánál Galamb György színész, pályatársa arra emlékezett, hogy a bábszínházban is felséges, méltóságos, tekintélyes szerepeket formált meg, Tatay Sándor: Kinizsi-jében Mátyás királyt, Pinocchio magyar változatában Tonio apót. Mosolygó, nyugodt bölcsként jelenik meg Török Sándor Csilicsala bácsi szerepében. Az ő fellépésein nem zörgettek cukros papírokat a kis színházlátogatók, megfogta őket Bató László szomorú, meleg hangja.

Talán legszebb bábszerepei formálásakor is fel-felvillant előtte az Allerseeltal Krisztus-alakjának mély, emberi és isteni szenvedése. A budaörsi Kőhegyi látomása, amikor ifjúságában Krisztus szeretetét és szenvedéseit közvetítette, a legnagyobb áldozatot is alázattal vállaló Údvözítő szerepében. A kőhegyi játékok újjászületésekor ne feledkezzünk meg Bató Lászlóról aki először vitte sikerre mély, emberi alakításával a budaörsi Passiót.

Kovács József László